

Legendárnu Tichú noc zložil rakúsky organista za pár minút. Novodobá história vianočného stromčeka sa začala písať v Nemecku

- CZ24 News | 25. prosince 2022

K atmosfére najkrajších sviatkov v roku neodmysliteľne patria vianočné melódie. Medzi najstaršie z nich sa radia koledy, ktoré prežili až dodnes. Naši predkovia verili, že tí, čo ich spievali, prinášali do ľudských obydľí šťastie.

Nepochybne najznámejšou vianočnou skladbou je pieseň Tichá noc, ktorá sa dnes spieva vo vyše 300 jazykoch sveta, v nespočetnom množstve spracovaní a aranžmánov a azda vo všetkých hudobných žánroch.

Zrodila sa v malej rakúskej dedinke Oberndorf. Jej text napísal katolícky kňaz Joseph Mohr a svojho priateľa a hráča na organe Franza Xavera Grubera požiadal, aby k nej skomponoval hudbu.

Gruberovi sa slávnemu melódiu údajne podarilo vymyslieť za pár minút na Štedrý deň roku 1818. Skladba mala premiéru ešte v ten večer počas polnočnej omše v tamojšom kostole. V tej chvíli ešte autori netušili, že zložili nesmrteľnú pieseň, ktorá sa stane vianočnou hymnou kresťanského sveta...

Ani moderná populárna hudba, ktorá vznikla v 20. storočí, sa nevyhla tematike Vianoc, práve naopak, prevzala štafetu po ľudovej tvorbe a vytvorila množstvo nezabudnuteľných hitov. Medzi celosvetovo známe a zľudovené šlágre možno zaradiť Jingle Bells – Rolničky.

Ich história siaha až do roku 1857, keď James Lord Pierpoint skomponoval pieseň One Horse Open Sleigh. Jej melódia sa od tej dnešnej trochu odlišovala a ani text nakoniec nezostal pôvodný.

Neznámy autor ju upravil veľmi úspešne, pretože Jingle Bells je v súčasnosti preložená do mnohých jazykov a aj napriek svojmu veku sa stále radí medzi najpopulárnejšie vianočné melódie.

Reprodukcia: archív

Po nestarnúce popevky však nemusíme chodiť ďaleko za hranice. Začiatkom 60. rokov zhudobnil Čech Jaromír Vomáčka text Zdeňka Borovca Vánoce, Vánoce přicházejí. Pieseň naspievala trampská skupina Settleři spolu s malou Magdou Hrnčířovou. Chytľavá melódia s vtipným textom sa rýchlo ujala.

Paradoxne pôsobí fakt, že hit Biele Vánoce, White Christmas, zložil skladateľ Irving Berlin pri bazéne v kúpeľoch. Po prvý raz ich predstavil Bing Crosby v duete s Marjorie Reynoldsovou v muzikáli Holiday Inn v roku 1942.

Pesnička zaznamenala veľký úspech, získala dokonca Oskara ako najlepšia pôvodná pieseň a stala sa najpredávanejším singlom všetkých čias. Do kolekcie nesmrteľných vianočných hitov prispel aj legendárny člen Beatles John Lennon. Happy Xmas (War Is Over) vznikla v roku 1971 ako jeho prvá pieseň v New Yorku.

Autorom jednej z najromantickejších piesní, ktorá sa už vyše tridsať rokov drží v prvej stovke najpredávanejších britských bestsellerov, je už nebohý britský spevák George Michael. Zisk z predaja jeho skladby Last Christmas – Posledné Vianoce – vydanej v decembri 1984 – išiel na pomoc hladujúcej Etiópii.

Singel sa v západných krajinách zakaždým koncom roka objavuje v hitparádach a zakaždým sa nanovo ocitne aj medzi aktuálnymi singlami na CD či opätovne na vinyle – a vždy sa vypredá...

Aby bol výpočet vianočných hitov popmusic ucelenejší, nemôžeme zabudnúť ani na legendárnu kapelu Boney M a ich Mary's Boychild z decembra 1978. Je to prespievaná verzia pôvodného hitu Harry Belafonteho z roku 1957.

Kaplnka v rakúskom Oberndorfe, kde vznikla pieseň Tichá noc. (Foto: archív)

Aj na Slovensku máme svoje večne zelené skladby, ktoré nám spríjemňujú predsviatočné a sviatočné chvíle. Autorom najhranejšej slovenskej vianočnej piesne Každý deň budú vraj Vianoce je dnes už nebohý Marian Kochanský. Naspievala ju skupina Lojzo spolu s Miroslavom Žbirkom. Jej text je však oveľa hlbší, ako by sa mohlo na prvé počutie zdať.

Oblúbené vianočné pophity má v repertoári aj Marika Gombitová, Pavol Hammel, Marcela Laiferová, Dušan Grúň, Tublatanka či Júlia a Peter Hečkovci. Nemožno zabudnúť ani na slovenských interpretov, ktorí vo svojich nahrávkach s neopakovateľnou atmosférou zvečnili ľudové vianočné piesne, neraz doplnené o sprievodné slovo. Medzi nimi vynikajú dve speváčky: Darina Laščiaková a Hanka Hulejová.

V predsviatočnom čase už tradične vychádzajú vianočné albumy. Niektoré sú naozajstnými skvostmi. Patria medzi ne Vánoce ve zlaté Praze Karla Gotta, ktoré sa objavujú v nových a nových vydaniach. A ich predajnosť neklesá.

Kelly Clarksonová, Trisha Yearwoodová a Reba McEntireová - Silent Night:

Darina Laščiaková - Koledy z Oravy:

Hanka Hulejová - Nesiem vám noviny:

Novodobá história vianočného stromčeka sa začala písať v Nemecku

Foto: archív

Hoci podľa viacerých zdrojov sa stromčeky zdobili pri pohanských sviatkoch počas zimného slnovratu a na prelome roka už v dávnej histórii, novodobé dejiny vianočného stromčeka sa začali písať v nemeckom protestantskom prostredí

Prvé zmienky o dnes už neodmysliteľnom symbole Vianoc pochádzajú totiž z Brém z roku 1570. Pôvodne išlo o stromček alebo väčšiu vetvičku zdobenú ovocím, orieškami, sladkosťami alebo len nejakou symbolickou ozdobou.

Okolo 17. storočia začali vianočné stromčeky prenikať do bežných domácností. Zvyk si oblúbili najskôr v mestách, postupne na vidieku a koncom 18. a začiatkom 20. storočia prenikla táto tradícia aj na územie dnešného Slovenska.

Jedno z vysvetlení, prečo sa na Vianoce zdobí práve stromček, pochádza z raných čias kresťanstva a súvisí s Keltmi. Starí keltskí kňazi, druidi, totiž verili, že ich bohovia prebývajú v stromoch či v ich kôre. Pred jednou duchovnou slávnosťou pripravovali pre bohov krvavú obeť, mladého muža.

Na udalosti sa zúčastnil aj legendárny kresťanský misionár Winfried, ktorý sa rozhodol zachrániť mladíkovi život. Zhromaždeniu vyrozprával príbeh o narodení Ježiša Krista v Betleheme, o sile dobra, lásky a viery. Druidi mladíkovi darovali život a pri strome spoločne oslávili narodenie Ježiša v Betleheme.

Spočiatku sa stromčeky zdobili skromne, predovšetkým tým, čo ľudia dopestovali v záhradke. Zdobil sa perníkmi, domácim pečivom, sušeným ovocím či podomácky vyrobenými ozdobami z papiera, figúrkami zo slamy a z kukuričného šúpolia. Neskôr sa pridali aj háčkované alebo paličkované ozdoby a sviečky.

Prvé elektrické osvetlenie vianočného stromčeka sa objavilo pred 140 rokmi v USA. Dva dni pred Štedrým dňom, teda 22. decembra 1882, ho predstavil vynálezca Thomas Alva Edison v Menlo Parku. Autorom reťaze 80 elektrických svetielok červenej, bielej a modrej farby bol jeho priateľ a spolupracovník Edward H. Johnson.

V roku 1889 si Francúz Pierre Dupont dal patentovať najobľúbenejšiu ozdobu vianočného stromčeka

- fúkanú guľu z jemného skla. Najskôr sa vyrábali jednofarebné gule, neskôr s najrôznejšími ornamentmi alebo kresbami.

Začiatkom 20. storočia sa začala písať tradícia vianočných darčiekov pre členov rodiny pod vianočným stromčekom. V súčasnosti sa vianočný stromček ponecháva v dome obyčajne do Troch kráľov, čo je 6. januára, naši predkovia mávali stromčeky vo svojich príbytkoch i podstatne dlhšie.

ZDROJ: SITA